

Теоретичні та практичні проблеми підготовки сучасного менеджера
соціокультурної діяльності.

КУЛЬТУРНА ТА МИСТЕЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Смаглюк Карина,

здобувачка вищої освіти

спеціальність 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»,

Національний університет «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка

karinasmagluk19@gmail.com

Ладонько Людмила,

*доктор економічних наук, професор, професор кафедри мистецьких
дисциплін,*

Національний університет «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка

ladonkoluda@gmail.com

Розглянуто стан та пріоритетні напрями культурної та мистецької діяльності під час війни. Визначено, що повномасштабне вторгнення російських військ на територію України стало каталізатором багатьох культурних процесів, серед яких – зростання рівня зацікавленості історією нашої країни, масовий перехід на українську мову, докорінна зміна ставлення до української ідентичності.

Ключові слова: культура, мистецтво, війна, творчість, ідентичність.

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими завданнями. Сьогодні у час, коли Росія веде повномасштабну війну проти України, особливе значення має культура. Росія вже довела, що її мета знищити все українське. Тому ми маємо надавати гідну відсіч ворогу і показувати, що український дух не зламати. Підтримка нашої культури під час війни посилює нас і послаблює ворога.

Війна – це завжди зло, біль, руйнування, знищення, смерть. Культура, мистецтво – це творіння, життя, це те, що формує народ як націю, це звичаї і традиції, історія і духовність, самобутність народу. Що може митець зробити під час війни, чим допомогти своїй країні, яке місце під час війни займає культура та мистецтво?

В Україні немає такої сфери, яка б не долучалася до боротьби з російською агресією: окрім військової, гуманітарної та економічної позицій важливу роль відіграє і культурний фронт. Українські митці, креативні компанії та культурні установи збирають кошти й допомагають постраждалим від війни. А ще – боронять нашу ідентичність і наочно показують світові, за що саме бореться наша країна.

Вже більше року триває запекла боротьба. І на землі, і в небі ми не здаємо позицій. У кожного зараз своя зброя, і для декого ця зброя – культура.

Повномасштабне вторгнення російських військ на територію України стало катализатором багатьох культурних процесів. Небувале зростання рівня зацікавленості історією нашої країни, масовий перехід на українську мову та докорінна зміна ставлення до української ідентичності. З попелу війни постало й мистецтво.

Аналіз останніх наукових. Аналіз публікацій [1–5] щодо культурної та мистецької діяльності українських митців під час повномасштабного російського вторгнення показав, що письменники, музиканти, режисери, дизайнери, скульптори, художники та ілюстратори шукають натхнення в образах сучасних героїв, бійців ЗСУ та територіальної оборони, відбивають у своїх роботах силу і мужність народу, його любов до рідної землі, віру в перемогу та пекучий біль трагедії, яка прийшла на нашу землю.

Мета дослідження. Метою дослідження є аналіз стану та визначення пріоритетних напрямів культурної та мистецької діяльності під час війни.

Виклад дослідження. На четвертий день війни фронтмен українського гурту «Бумбокс» Андрій Хливнюк, як тільки вступив до тероборони, виклав у Instagram своє відео, де він зі зброєю в руках виконує а капела першу строфу гімну січових стрільців на Софійській площі, в центрі Києва, який бомбили російські окупанти. Відео миттєво поширилось у соцмережах і стало мегапопулярним, а «Червона калина» почала сприйматися всіма як народний гімн воюючої України. Старовинна пісня "Ой у лузі червона калина" з часів її створення була завжди популярною серед українців. Але саме сьогодні, відколи Росія віроломно напала на Україну, твір набув нового звучання. Його співають і дорослі, й діти, ставлять на рингтон гаджетів, з ним проводять флешмоби, у соціальних мережах кадри з фронту та бойових дій можна часто бачити саме на фоні звучання цієї пісні. Цей твір тепер виконують й іноземці українською мовою та у перекладі на різні мови світу.

Українські музичні гурти, співаки та артисти проводять благодійні концерти на підтримку ЗСУ та постраждалих від війни українців по всьому світу. Закордонні зірки, зокрема й голлівудські актори, а також музиканти, співаки, поети, художники єднаються заради підтримки України.

Зірковий співак Ед Ширан записав пісню про війну з українським гуртом «Антитіла». Зйомки відео на рیمейк пісні 2step проходили в Ірпені, Києві та Харківській області, куди гурт "Антитіла" прибув у складі 130 батальйону територіальної оборони для посилення східного угруповання сухопутних військ ЗСУ. "Пропозиція від Еда попрацювати разом – це вияв саме тієї справжньої підтримки України, яку демонструє народ Великої Британії протягом цієї війни. Мільйони людей не лише на словах, але конкретними вчинками показують, як це – по-справжньому стояти за свої принципи, демократію і свободу і підставляти своє плече тим, кому воно дійсно потрібне. Здавалося б, просто спільна пісня, але наскільки це символічно", – розповідає Тарас Тополя [5].

Заклади культури та мистецтва в Україні з початком повномасштабної війни були змушені переформатувати свою роботу. З перших хвилин вони стали потужними волонтерськими об'єднаннями, а багато працівників ще й пішли на фронт. Звісно, це неабияк вплинуло на повсякденну роботу.

Чернігівський обласний молодіжний театр не є винятком, він, як і всі, досі прилаштовується до нових реалій. «...я розумію, що зараз війна і йдуть бойові дії. Але мистецтво і актори не повинні мовчати. Вони теж є зброєю для нашої Перемоги. Кожна вистава, кожен глядач у залі, кожен куплений квиток – усе це на допомогу нашій армії», - Олексій Биш, заслужений артист України, відомий чернігівський актор. Бо культура під час війни – це теж зброя, що допомагає всім об'єднатися задля єдиної мети, тримати бойовий дух і віру в найкраще. Тож хоч як би складно не було, у театрі поновили репетиції та продовжують працювати, аби глядачі і далі могли насолоджуватися театральним мистецтвом [1]. Таким чином, митці та менеджери соціокультурної діяльності в умовах війни також, змушені адаптуватися до нових реалій, здобувати нові навички такі як: швидко реагувати на зміни, приймати рішення в умовах невизначеності, бути гнучкими, проявляти лідерські якості.

Перспективи. Дослідження показують, що незважаючи на повномасштабну війну, культурні заходи користуються попитом. «Більшість (60%) учасників дослідження відвідали хоча б один культурний захід упродовж останнього року. Найчастіше опитані згадували такі заходи: публічне вшанування пам'яті якоїсь людини (26%), музичні концерти (22%), кінотеатри (21%) та екскурсії (20%)», – написали в дослідженні [3].

У цій війні вже не може виникати питання, чи є місце культурі. Адже ця війна і є боротьбою за нашу культуру. Це війна за українську самобутність, за те, чим займаємось, які життєві рішення ухвалюємо щодня, як вміємо активізуватись, солідаризуватись і протестувати, які пісні слухаємо та співаємо, які сюжети транслюємо з театральних сцен [4, 2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоус С. Нові постановки та визнання на міжнародному фестивалі: як працює Чернігівський обласний молодіжний театр у війну. URL: <https://cheline.com.ua/chelinetv/suspilstvo-video/novi-postanovki-ta-viznannya-na-mizhnarodnomu-festivali-yak-pratsyuye-chernigivskij-oblasnij-molodizhnij-teatr-u-vijnu-video-326063>

2. Дятел О. Мої вміння – моя зброя. Чи є місце культурним заходам під час війни? URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2022/05/14/248644/>

3. Заходи з вшанування пам'яті та концерти – як українці відвідують культурні події у війну. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2023/03/24/253508/>

4. Мистецтво як зброя під час війни. URL: <https://nzl.theukrainians.org/mystecztvo-yak-zbroya-pid-chas-vijny-vyjsnov-film-pro-osoblyvosti-ukrayinskoyi-kultury-v-konteksti-povnomasshtabnogo-vtorgnennya.html>

5. Федченко В. "Антитіла" та Ед Ширан презентували спільну пісню. URL: <https://suspilne.media/234820-antitila-ta-ed-siran-prezentovali-spilnu-pisnu/>